

E-knjiga i doživljaj čitanja : rezultati istraživanja

Sanja Lapiš, dipl. informatol.
Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Uvod

Na proces čitanja knjige utječu brojni čimbenici među kojima se ističu: sadržaj knjige i struktura sadržaja, fizički entitet knjige (tiskana knjiga ili uređaj na kojemu se knjiga prikazuje), vanjski uvjeti, odnosno ambijent u kojemu se odvija proces čitanja te ključan čimbenik, čitatelj. Za razliku od tiskane knjige čiji je sadržaj vezan i neodvojiv od fizičkog entiteta, e-knjiga se može reproducirati i čitati na mnoštvu različitih uređaja. Predstavljenim istraživanjem nastojao se utvrditi utjecaj različitih uređaja i njihovih svojstava na proces čitanja e-knjige u okruženju u kojem se još uvijek većinom čita tiskana knjiga.

Cilj i svrha istraživanja

Cilj istraživanja bio je utvrditi utječe li vrsta uređaja na proces čitanja e-knjige te omogućuje li određena vrsta uređaja jednako ugodno ili ugodnije iskustvo čitanja od čitanja tiskane knjige. Svrha istraživanja je povećanje spoznaje o utjecaju uređaja na proces čitanja studentske populacije radi uvođenja usluge čitanja e-knjige i nabave primjerenih uređaja.

Istraživačka pitanja:

Koja su prethodna iskustva ispitanika s e-knjigom i kako utječu na preferenciju pojedinog uređaja za čitanje?

Kako svojstva uređaja utječu na proces čitanja?

Ističe li se neki tip uređaja kao prikladniji od ostalih za čitanje e-knjiga?

Uspoređivale su se 3 vrste uređaja: prijenosno računalo (laptop), tablet i e-čitač.

REZULTATI:

Prethodna iskustva ispitanika s e-knjigom

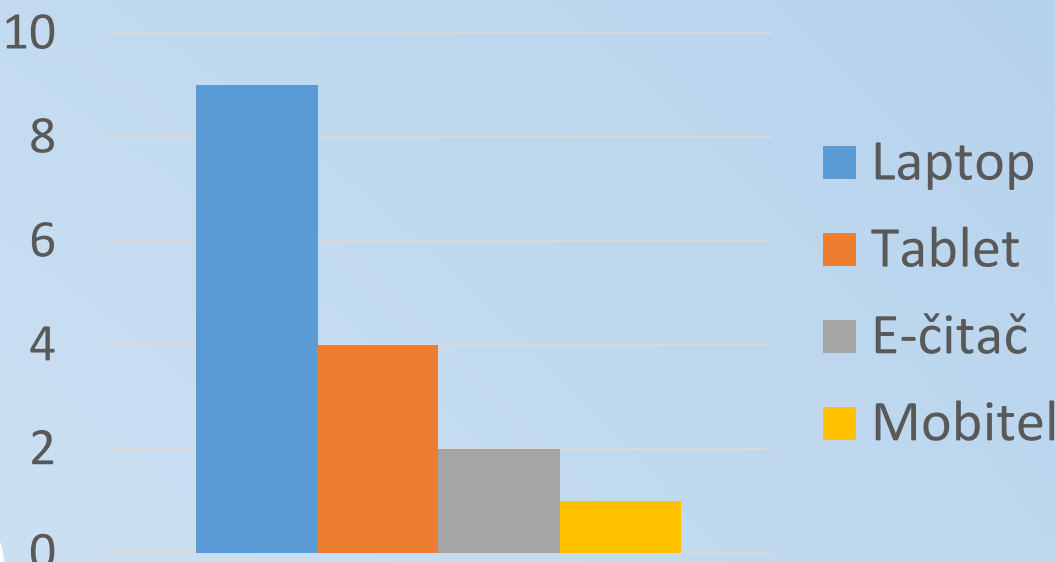
- više od 30% ispitanika izjavilo je da ne čita tiskane niti e-knjige u svoje slobodno vrijeme
- 12 ispitanika imalo je ranija iskustva s čitanjem e-knjiga
- ispitanici često nisu sigurni kako svojim riječima definirati e-knjigu

„Pa neki mali gadget, neki mali uređaj na kojemu se može čitati knjiga.“

„Pa, znači skenirana knjiga na nekom uređaju kao tablet, laptop ili e-reader.“

„Pa da je uređaj, a možemo na neki način i reći medij preko kojeg vjerojatno možemo čitati neke knjige.“

Koje ste sve uređaje koristili za čitanje e-knjiga?

Istaknute prednosti i nedostaci pojedinih uređaja za čitanje e-knjiga

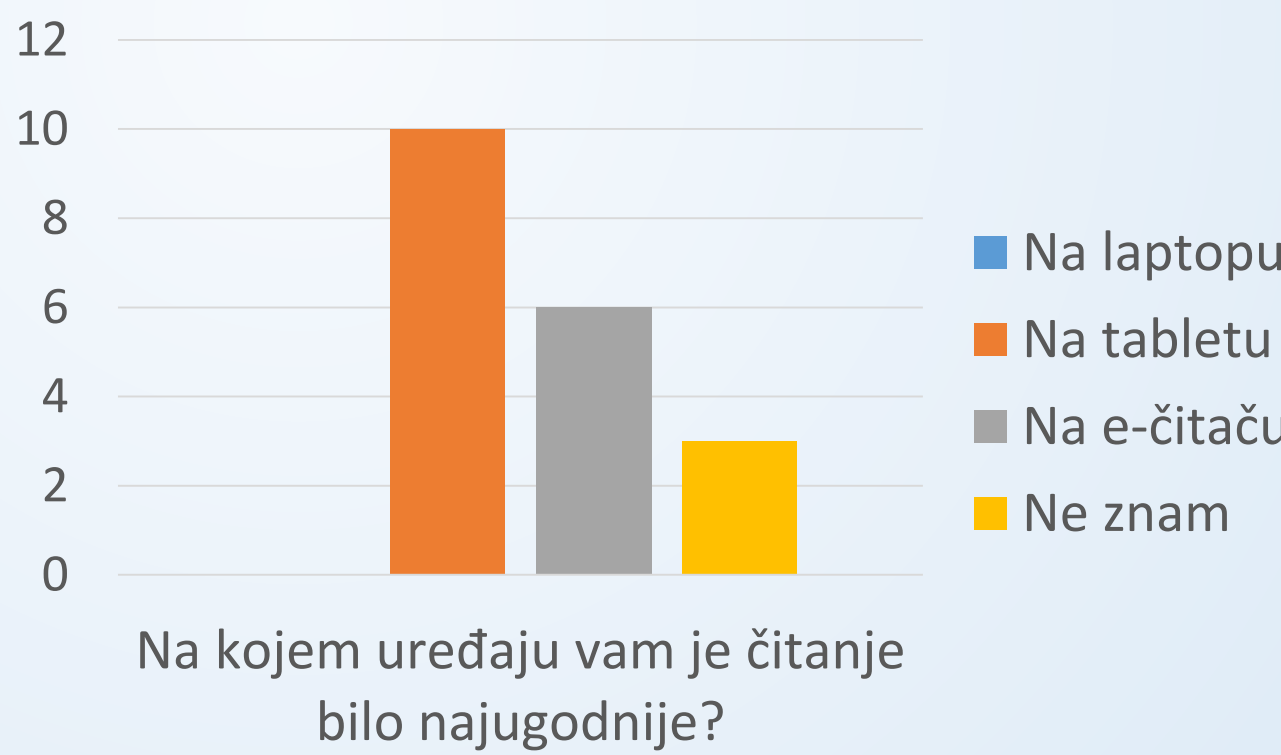
	Prednosti	Nedostaci
Laptop	iskustvo korištenja, preglednost	nezgrapnost, način listanja, postojanje pozadinskog osvjetljenja, nepostojanje zaslona osjetljivog na dodir
Tablet	način listanja, dimenzije uređaja	težina uređaja, postojanje pozadinskog osvjetljenja, reflektirajući zaslon
E-čitač	nepostojanje pozadinskog osvjetljenja	nepostojanje pozadinskog osvjetljenja, male dimenzije uređaja

„Nije mi se svidio način listanja stranica, pošto ih moram tako stalno skrolat' prema dolje i to mi je ometalo čitanje i onako kad gledam u ekran mislim da nakon nekog vremena da bi me bolile ... može te zaboljet' glava...“ (za laptop)

„[...] super je, ono, što imitira listanje stranica, dakle to te vraća, veže uz taj tiskani medij [...]“ (za tablet)

„[...] Ekran je predivan, stvarno izgleda kao da čitam papir, nema nikakvog odsjaja ...“ (za e-čitač)

Utjecaj uređaja na proces čitanja

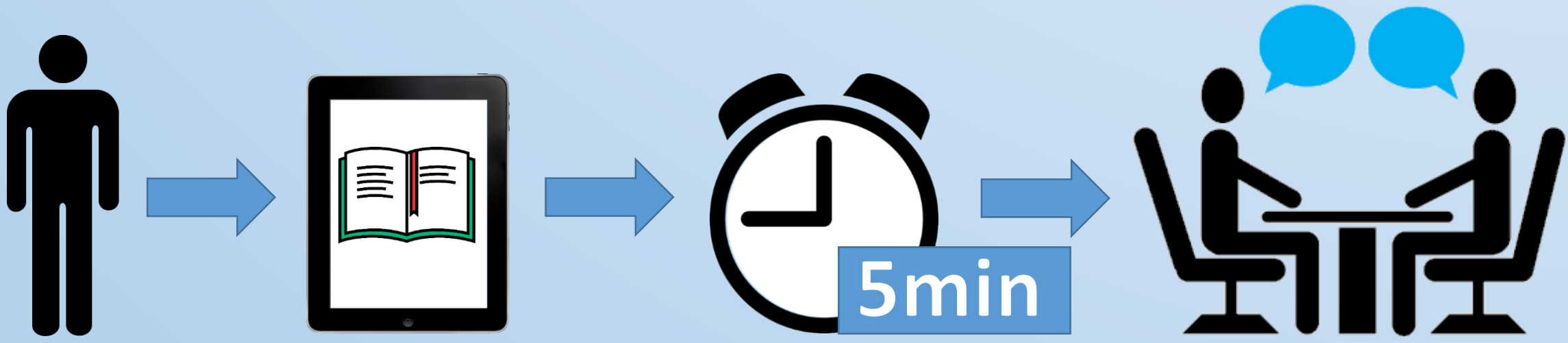
Koncentracija – osjećaj pada koncentracije ispitanici su imali većinom za vrijeme čitanja na laptopu

Zamor vida – većina ispitanika pretpostavlja kako bi nelagodu najprije osjetili prilikom čitanja na laptopu

Preglednost – 13 ispitanika odgovorilo je kako im se činilo da im je čitanje na tabletu najpreglednije

Uzorak, metode i postupak

Istraživanje je provedeno na nereprezentativnom uzorku od 20 ispitanika u dobi od 19 do 27 godina. Zastupljena su oba spola, a ispitanici su studenti s područja grada Osijeka i okolice koji su dobrovoljno sudjelovali u istraživanju. Kako bi se ispitao subjektivni doživljaj pojedinca prilikom čitanja i to neposredno nakon čitanja e-knjige, istraživanje je podijeljeno u dva dijela. U prvom dijelu, provedeno je testiranje uređaja pri čemu je svaki ispitanik čitao e-knjigu na sva tri uređaja kako bi stekao dojam o svojstvima, prednostima i nedostacima pojedinih uređaja. Svaki ispitanik odabrao je 1 od 3 ponuđena naslova te je isti čitao na sva tri uređaja u kontinuitetu izmjenjujući uređaje za prikaz svakih pet minuta. Nakon 15 minuta čitanja s ispitanicima je proveden intervju u kojemu su iznosili svoje dojmove.

Mogućnost prilagodbe prikaza teksta

Font – mogućnost prilagodbe fonta većina smatra važnom te im je tu opciju bilo najjednostavnije primijeniti na tabletu

Pozadinsko osvjetljenje – gotovo svi smatraju mogućnost prilagodbe pozadinskog osvjetljenja vrlo važnim za čitanje

Listanje – na laptopu listanje stranica mnogi smatraju „neprirodnim“

„Pa važno mi je. Mislim bitno mi je da si mogu prilagoditi kako meni je l' odgovara, mislim da to je svakako prednost pogotovo onima koji imaju problema s vidom.“

„Čitala sam i na laptopu i na takvim uređajima pa nakon nekog vremena, ako je prejaka silina, ono jako mi se more oči, tako da mislim da mi je to čak i važnije od veličine slova...“

„Da, zato što ide red po red pa mi je to bilo malo teže, dok sam i na e-čitaču i na tabletu kao stranice listala, cijelu stranicu sam mogla okrenuti.“

ZAKLJUČAK

Iako uređaj na kojemu se čita e-knjiga utječe na proces čitanja, istraživanjem je utvrđeno da nijedna ispitana vrsta uređaja (prijenosno računalo, tablet, e-čitač) ne zadovoljava u potpunosti očekivanja čitatelja. Ipak, zbog svojih svojstava i mogućnosti, ispitanici su odabrali tablet kao najprikladniji uređaj za čitanje e-knjiga. Svakako, odabir pojedinog uređaja ovisi o preferencijama čitatelja, kao i o vanjskim uvjetima. Istraživanje može poslužiti kao okvir za razmatranje svojstava uređaja pri uvođenju usluge čitanja e-knjige u knjižnicama, ali i za poticaj za prilagodbu oblika digitalizirane građe za čitanje na različitim uređajima. S obzirom na veličinu uzorka, potrebna je provedba daljnjih istraživanja čitanja e-knjige na uzorku šire korisničke skupine.

Odgovori na istraživačka pitanja

- Ispitanici koji su imali prethodno iskustvo s e-knjigom i koji su ju prethodno čitali samo na laptopu, istaknuli su tablet kao uređaj na kojemu bi ubuduće željeli čitati e-knjige.
- Uređaj može potaknuti čitatelja na čitanje ili u njemu izazvati otpor prema uređaju, tehnologiji i e-knjizi općenito.
- Većina ispitanika ističe tablet kao najprikladniji uređaj za čitanje e-knjiga, zbog poznate tehnologije, intuitivnog korištenja te simulacije izgleda tiskane knjige.